

A Jáki templom

Az egykori jáki bencés apátság bazilikája a magyarországi román stílusú építészet kiemelkedő alkotása. A hazai középkori nemzetségi monostorok egyedülálló épségben fennmaradt képviselője, mely művészi gazdagságával, a táj képébe illeszkedő mesteri elhelyezésével hívja fel magára a figyelmet.

1256-ban szentelték fel, Szent György tiszteletére. Történelme viharos: tűz, vihar és az oszmán hadsereg is megrongálta, többször helyre kellett állítani. Az utolsó nagy átépítés 1896 és 1904 közt zajlott, Schulek Frigyes tervei alapján. Jelenleg ismét restaurálják, így egyelőre nem látogatható.

Az alábbi feladatok e Vas megyei templommal kapcsolatosak.

- 1.** A templomról készítettünk néhány képet, különböző nézőpontokból. Ragasszátok a képeket a megfelelő helyre a térképvázlatra, ahonnan a kép készülhetett! Vigyázzatok, mert egyik fotónak véletlenül a tükörképe került a lapra! Ez utóbbi képet *lefordítva* ragasszátok a helyére, így a térképvázlatot aluról megvilágítva a valós nézet lesz látható! Két kép az iskola épületéből készült, egyik a második emeleti folyosó ablakából, másik pedig az épület tetejéről, amit az alábbi képen is bejelöltünk:

2012-ben a templom tornyának tetejéről készített kép

2. Az előző feladatban szereplő hat fotó 2021. szeptember 14-én készült.

Jelöljétek satírozással, hogy kb. mikor készülhettek!

A *reggel 6 és 7 óra között*

B *délelőtt 10 és 11 óra között*

C *délután 15 és 16 óra között*

D *este 19 és 20 óra között*

/ 2

Válaszotokat röviden indokoljátok!

A nap a templom nyugati oldalát süti, tehát délután volt. Szeptemberben este

19 óra után már nagyon alacsonyan jár a nap, tehát korábban volt.

/ 2

3. Hogy mikor alapították az apátságot, erről nem maradt fenn okirat. A jáki apát először egy 1223-as oklevél tanúsorában szerepel. Egy 1325-ös oklevél szerint a jáki Szent György-monostort a Ják nemzetség „Nagynak mondott Márton ispán” nevű tagja építtette. Ennek az oklevélnek a hátuljára egy 17. sz.-i kéz egy érdekes számítást írt:

$$\begin{array}{r} 1651 \\ - 1214 \\ \hline 437 \end{array}$$

A levéltáros(?), aki még ismerhette az alapítás pontos évét is megörökítő, de mára már elveszett oklevelet, kiszámította, hogy hány esztendő telt el azóta.

Amit biztosan ismerünk, az a templom felszentelésének időpontja: 1256. április vége. IV. Bélának köszönhető, aki megkísérelte a tatárjárás előtti és utáni önkényes földfoglalásokat visszaszerezni, és ezért királyi bizottságokat küldött ki, akik vizsgálták a birtokok hovatarozását. A király küldötteként itt tartózkodó Amadé (Omodé) győri püspök, és Favus pannonhalmi apát állította ki a felszentelést megörökítő oklevelet.

A 2000-es években két alkalommal is több napos ünnepséget rendeztek a templommal kapcsolatban. Egyik a 750 éves, míg másik a 800 éves évforduló köré szerveződött. Hány év különbséggel szervezték meg a két ünnepségsorozatot?

8 év

/ 2

Válaszotokat röviden indokoljátok.

A 17. században, tehát 1651-ben kiszámolta a levéltáros, hogy hány éve

alapították a templomot. Ő még valószínűleg tudta, hogy 1214-ben alapították.

A felszentelés 750 éves évfordulója 2006-ban, az alapítás 800 éves évfordulója

2014-ben volt. A kettő között 8 év telt el.

/ 2

4. A szögmérés egyik egysége a vonás. A vonás-mérték jellemzője, hogy 1 km távolságban lévő 1 m hosszú tárgynak 1 vonás a látószöge. Ez azt jelentené, hogy a teljes szög kb. 6283 vonás lenne ($K = 2r\pi$, ahol $r = 1000\text{ m}$). A könnyebb használat érdekében kerekíteni szokták. Az Osztrák-Magyar Monarchiában, majd a magyar hadseregben 1945-ig a teljes szöget 6400 vonásnak tekintették. 1945 után szovjet mintára a teljes szöget 6000 vonásnak, a derékszöget 1500 vonásnak határozták meg.

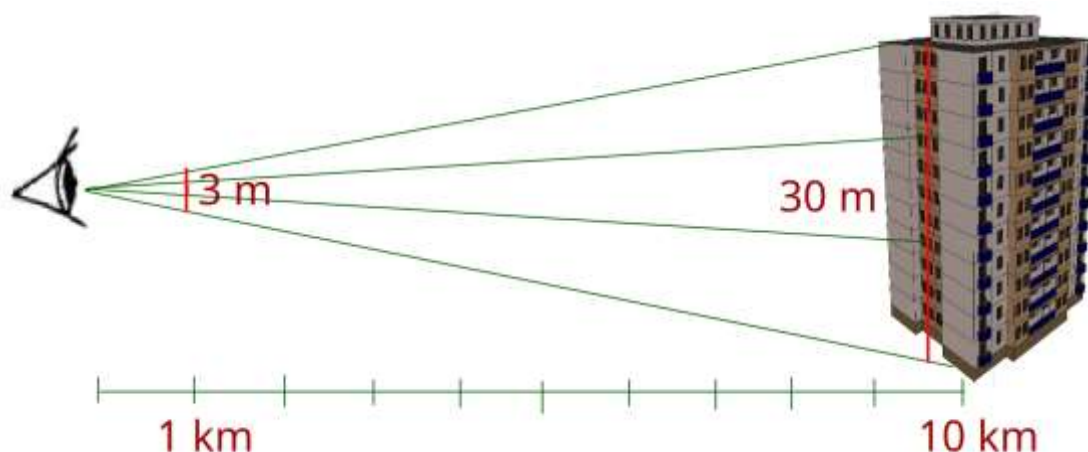
A templom tetejéről az egyik Szombathelyi 30 m magas panelház 10 km távolságra van. Kb. hány vonás alatt látszik?

Jelöljétek satírozással a helyes választ!

- A** 1 vonás
- B** 3 vonás
- C** 30 vonás
- D** 300 vonás

/ 2

Válaszotokat indokoljátok!

Az 1 km-re lévő 3 m magas tárgy 3 vonás alatt látszik. 10-szer akkora távolságban lévő 10-szer olyan magas tárgy ugyanekkora szög alatt látszik.

/ 3